

RENAȘTEREA

BIBLIOTECA
N. 279724-19
Exemplar legal

„Cine cugetă la cuvântul Domnului, găsește fericirea și cine se încrede în Domnul este fericit.“

Proverbe 16, 20.

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMĂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Cenzurat.

LA ANUL NOU

O veche și bună datină românească ne îmbie iarăș prilejul unui examen general al celor trecute, spre a ne da seama, în lumina lor, de îndatoririle ce ne așteaptă pe toți, particulari și colectivități deopotrivă, în cursul noului an de viață.

Cu cât vom privi mai atenți această obligațiune morală, căutând să ne supunem postulatele ei în deplină sinceritate, cu atât mai mult îi vom desluși semnificația de înaltă și binefăcătoare spovedanie în rosturile existenței noastre.

O concentrare interioară, chiar pentru cei ce nu vor s'o facă sub patrafir — așa cum ne-o cere Biserica ortodoxă — are totuș darul de a pune sub ochii omului viața lui proprie cu luminile și umbrele ei, cu împlinirile și uitările ei, cu vinovățiile și rătăcirile în cari a căzut, ca din examinarea lor mai îndelungată să se desprindă învățăminte de preț pentru ziua de mâine.

Astfel popasul de anul nou, poate fi izvor de cunoașterea noastră proprie și de hotărâri înțelepte pe calea înoirilor sufletești, atât de necesare mântuirii personale și progresului neîncetat în societatea omenescă.

Căci, dacă fiecare din noi trebuie să dăm seama odată de faptele noastre înaintea dreptului judecător, nu putem uita, că în acelaș timp aparținem unei Biserici și unui neam, față de cari avem numeroase datorii ce se cer executate. Din totalitatea lor răsare energia religioasă și națională, care tradusă în așezăminte obștești și acțiuni rodnice, asigură desvoltarea Statului întregit și prosperitatea neamului românesc.

Privind în urma anului trecut, Eparhia noastră n'a întârziat a-și aduce contribuția ei solidă și devotată la opera de consolidare generală a țării, așa cum i-o dictau răspunderile ce și le-a fixat limpede dela începutul renașterii sale. Dacă însă

ea n'a putut da tot ceea ce ar fi dorit, cauza trebuie văzută și în marea durere ce a lovit-o prin moartea neuitatului Episcop *Nicolae Ivan*, întâmplată la 3 Februarie anul trecut. Dispariția strălucitului ctitor îndoliase profund nu numai Eparhia, ci întreaga Biserică, și funerariile naționale ordonate de guvernul țării erau o dovadă a pierderii imense ce o încercă ortodoxia acestor plaiuri desrobite. Timp de aproape 6 luni a plutit peste noi o jale de orfani, ce s'a resimțit în tot organismul bisericesc, încetinindu-i ritmul vieții fecunde din vremea iscusitului restaurator de vecinică pomenire.

Mângăierea ne-a venit abia în ziua praznicului de Sântpetru, când scaunul vlădicesc a fost ocupat de P. S. Episcop *Nicolae Colan*, așa cum o dorise de altfel însuș ilustrul înaintaș cu grija lui adâncă pentru viitorul Eparhiei Vadului.

O epocă nouă se deschide acum, de înălțare religioasă pe temeliiile de granit așezate de *Nicolae Ivan*, izvorâtă din tinerețea creatoare și duhovnicească a unui suflet înzestrat cu așese virtuți și bogate învățături. Cler și mireni simțeam cu adâncă mulțumire, că bunul Dumnezeu ne-a hărăzit Păstorul cel mai ales pentru vasta acțiune spirituală ce-o așteaptă cu atâtea legitime nădejdi o Eparhie bine rânduită în ordinea materială.

Apostolia misionară începută de P. S. nostru Episcop, sub auguri atât de buni cum nu s'au văzut încă, în Maramurășul voevodal, numeroasele sfințiri de biserici, pastoralele dese și predicile neîntrecute, prin parfumul lor arhaic și știința lor teologică, reprezentarea demnă prin ținută și graiu a Bisericii noastre la marile festivități naționale, culturale și politice — sunt tot atâtea probe elocvente cari ne dau dreptul să fim mândri și să privim cu încredere pe luminatul cărmaciu al sufletelor noastre.

În asemenea condiții, perspectivele eparhiei se conturează pe cadranul zilelor de mâine în linii sigure de inițiative sănătoase și realizări fecunde. Preoțimea își va putea urmă activitatea pastorală cu zel îndoit, știindu-se îndrumată și susținută de un arhiereu iubitor și învățat, ea va găsi în suferințe un mângăetor, iar în lupta pentru revendicările drepte un apărător convins și neșovăitor.

Și câte greutateți nu are de biruit preoțimea noastră în sfânta ei chemare! În mijlocul atâtor curente vrăjmașe cari dau năvală în cetatea neamului, căutând să-i dărâme temeliiile de veacuri, preotul este silit la jertfe grele și sforțări eroice spre a-și ocroti poporul și a-l mântui din rătăcirile de moarte, ce-l amenință.

Când alții părăsesc lupta oboșiți sau sceptici, el, preotul nu poate dezertă, ci rămâne în viforul furtunii, neclintit ca o stâncă, fiindcă are conștiința înfricoșatelor răspunderi pentru sufletele încredințate lui de Hristos Domnul.

A-i creia mijloacele necesare pentru împlinirea acestui

apostolat religios și național, este o firească îndatorire a Bisericii și a Statului. De aceea mirenii intelectuali, țin nu numai să colaboreze prin F. O. R. într'o deplină solidaritate cu clerul, ci să-l și ajute cu toată însuflețirea în acțiunile lui pentru dobândirea drepturilor de existență onorabilă, ce i se cuvin în Statul ortodox.

Păstrând legăturile tradiționale dintre cele două forțe vii ale Bisericii, adâncindu-le neconținut prin iubire și împreună lucrare frățească, de sigur că dificultățile vor fi înfrânte una câte una, iar Eparhia își va înfăptui succesiv aspirațiile ei nobile în cadrul larg al ortodoxiei naționale.

În deosebi lupta pentru apărarea organizației bisericești actuale ne va cere o perfectă înțelegere și supremă încordare, spre a nu lăsa să se știrbească nimic din patrimoniul scump al nemuritorului *Andrei Șaguna*.

Plini de credință în ajutorul lui Dumnezeu, noi primim cu optimism anul nou, hotărâți să mergem înainte curajoși pe drumul de mărire al Bisericii și neamului românesc.

Sărbătoarea Anului nou la Cluj.

Cu prilejul noului an, Catedrala a fost tixită de credincioși, în frunte cu capii autorităților veniți să asculte sf. Liturghie și să ceară ajutorul Domnului. A predicat cu avânt p. prof. Dr. L. G. Munteanu. După terminarea slujbei, dl general Florescu, comandantul de corp, a adresat ofițerilor și companiei de onoare un cuvânt scurt și însuflețit. În sunetul fanfarei ceremonia s'a terminat cu defilarea. Apoi intelectualitatea Clujului a trecut în reședința episcopescă spre a prezenta urările tradiționale de anul nou. În salonul cel mare, a luat cuvântul eminentul academician și fost ministru dl prof. I. Lupaș, adresând P. S. Episcop *Nicolae* următoarea vibrantă urare:

Prea Sfințite Părinte,

Nu pentru a îndeplini numai o scumpă tradiție, ci și din o reală nevoie sufletească ne-am întrunit ca acum de ziua de Sântvâsii să-Ți urăm

ani mulți de sănătate și păstorie rodnică.

Anul pe care aseară l-am trecut în domeniul istoriei a văduvit Eparhia Vadului, Feleacului și a Clujului de cel mai mare ctitor al ei și al tuturor instituțiilor de cultură din această parte a țării, dar bunul Dumnezeu ne-a hărăzit curând bucuria de a te vedea pe Prea Sfinția Ta ridicat în tronul acestei eparhii. Impresionanta unanimitate cu care clerul și poporul s'a strâns în jurul personalității Tale arhierești a prilejuit frumoase comentarii până și în presa din capitală, în coloanele căreia arhimandritul Iuliu Scriban semnala cu multă dreptate și însuflețire că P. S. Ta ai reușit ca, chiar și în Bucureștii sfâșiat aproape totdeauna de păreri opuse să realizezi solidaritatea emoționantă care s'a manifestat în sânul congresului național-bisericesc cu prilejul alegerii P. Sf. Tale. Ne stărue și azi și ne vor rămâne pururea în

minte cuvintele ce le-au rostit atunci arătând că dacă preotul pentru parohia lui trebuie să fie un inger, apoi episcopul arhanghel trebuie să fie în eparhia lui, sintetizând prin aceste vorbe cel mai cuprinzător program pentru un arhieru. Pentru săvârșirea acestui program rugăm pe bunul Dumnezeu să-ți dea sănătate și putere, iar noi vom fi fericiți să putem și noi contribui la realizarea lui pentru fericirea Bisericii și întru întărirea patriei noastre pe veci întregite.

Răspunsul P. S. Episcop Nicolae Colan.

Caldele urări ce mi le faceți prin cuvintele rostite și prin prezența D-Voastre îmi sunt deosebit de scumpe și ca și altădată îngăduiți-mi să le consider ca fiind adresate nu persoanei mele ci Bisericii noastre dreptmăritoare, în sânul căreia s'a cimentat solidaritatea noastră creștină și națională.

Biserica și în trecut a fost pavăza noastră etnică și chiarul nostru sufleteș și ea ne va fi și în viitor sprijinul în orice furtuni ce ne va rândui Dumnezeu să le înfruntăm.

Anul trecut a fost în general un an bun, fiindcă așa trebuie să-l considerăm judecând liniștea, pacea și progresul țării noastre față de cumplitele încercări și vărsări de sânge cari s'au produs în țările apusene. Cumplita învrăjpire dintre frați și dintre oameni pe noi nu ne-a prins și țara sub înțeleapta îndrumare a Maestății Sale Regelui Carol II și a sfinților și slujbașilor lui civili și militari a făcut progrese. În sânul dreptmăritoarei noastre Biserici ne-am găsit înfrățiți Rege și popor și conștiința trăiniciei neamului și a Dinastiei noastre întărită de neclintita noastră credință creștină și românească ne va da izvorul încrederii, optimismului și a liniștei sufletești cu care să fim gata și în anul care începe să înfruntăm toate greutatețile pe care voința lui Dumnezeu ni le va scoate în cale.

Mulțumind Atotputernicului pentru liniștea, pacea și bunăstarea ce ne-a dat-o până acum îl rugăm să aibă în paza sa și în viitor Dinastia și pe poporul său dreptcredincios.

raci sercinile vieții și o binecuvântare pe care să o primească cu mulțumită.

Bogații sunt datori să-și amintească răspunderea ce o aruncă asupra lor cuvântul: Celui ce i s'a dat mult, mult se va cere dela dânsul. Iar măsura după care se va judeca buna chivernisire a bunurilor și averilor pământeste, a așezat-o Mântuitorul prin cuvintele: Întrucât ați făcut ori n'ați făcut unuia dintr'acești frați mai mici ai mei, mie ați făcut ori nici mie n'ați făcut. Bogații să fie mulțumiți, nu fiindcă posed averi și putere, ci fiindcă au la îndemână mijloace și ocaziuni pentru a sluji lui Dumnezeu și fraților lor mai mici și săraci.

Unde acest duh al Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos se sălășluiește în sufletele oamenilor, acolo deosebirile aspre dintre bogați și săraci se îndulcesc, gândurile și simțimentele lor se împletesc și unii lângă alții, ocrotiți de aceeași iubire a Părintelui ceresc, ca frați și sururori aleargă spre aceeași țintă înaltă a împărăției lui Dumnezeu, la care-i cheamă deopotrivă Celce, bogat fiind, pentru toți a sărăcit, ca cu sărăcia Lui pe toți să-i îmbogățească.

P. S. Episcop Nicolae Popovici dela Oradea:

Solia pe care ne-a trimis-o Dumnezeu-Tatăl, la venirea între noi a iubitului Său Fiu, este cuprinsă în cuvintele ce le-au cântat în noaptea cea sfântă cetelile nenumărate ale îngerilor: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bună învoire“. Din aceste cuvinte se desprinde cu ușurință scopul pentru a cărui împlinire a venit la noi Fiul lui Dumnezeu. A venit să aducă pacea în lume, bună învoire între oameni. Lumii de atunci — de altfel ca și celei de astăzi — îi lipsea mai presus de toate pacea. Sufletul omeneșc a bătătorit mii de ani toate cărările deschise de înțelepciunea lui mărginită, fără să-și poată găsi undeva și în ceva liniștea adevărată, mângâierea dorită, pacea statornică. Nu a găsit aceste bucurii după care tânjea atât de mult, fiindcă le-a cântat totdeauna în afară de Dumnezeu și darurile Lui sfinte și fără de ajutorul Lui. La plinirea vremii a venit la noi Fiul lui Dumnezeu ca să ne aducă pacea — pacea cu Dumnezeu, pacea cu deaproapele și pacea cu noi înșine.

După sfatul cel vecinic și nepătruns al lui Dumnezeu pacea cu El avea să ne vină prin jertfa de pe cruce a Celui născut astăzi în peșteră și cu prețul sângelui Său, după cuvintele dumnezeescului apostol Pavel, care zice: „Fiind noi vrăjmași, ne-am împăcat cu Dumnezeu prin moartea Fiului Lui“ (Rom. 5, 10); „Printr'ânsul a binevoit Dumnezeu să le împăce toate cu Sine, făcând pace prin sângele Crucii Lui“ (Colos. 1, 20); „Drept aceea... pace avem către Dumnezeu prin Domnul nostru Iisus Hristos“ (Rom. 5, 1); „El este

pacea noastră, care a făcut amândouă una“ (Efes. 2, 14); „Ștergând... zăpădul ce era asupra noastră“ (Colos. 2, 11).

Prin legea nouă și dumnezească, largă și atotcuprinzătoare a iubirii — propoveduită lumii prin pilde și fapte — și întărită cu lucrarea mai presus de fire a harului, Domnul astăzi vine la noi — da oamenilor din toate vremurile, din toate semințiile și de toate stările porunca și puterea a face să se sălășluiească pe pământ pentru totdeauna pacea frățască, pacea caldă, pacea sfântă dintre oameni, căci toți suntem fii aceluiasi Părinte ceresc. Această pace cu aproapele să o primiți astăzi și să o păziți între voi iubiiții mei, ca pe unul din cele mai scumpe daruri ale praznicului Nașterii Domnului. Prin ea să înlăturați toată ura și vrajba, toată cearta și pizma, toată clevetirea și vorba ucigătoare și mai presus de toate orice faptă păgubitoare pentru aproapele vostru. Priviți în jurul vostru și vedeți și înțelegeți și învățați dela cei din Rusia și din Spania ce însemnează a nu avea iubirea față de aproapele și pacea cu el. Nici fiarele sălbatice nu se sfășie între ele așa cum se ucide acolo frate pe frate. Dărâmați toți păreții despărțitori dintre voi: fiți una în cugetul și simțirea voastră creștinească și românească; creșteți și vă întăriți zi de zi prin bună înțelegere în toate lucrurile bine plăcute lui Dumnezeu și oamenilor. Mai ales voi cari sunteți aici la granița țării trebuie să fiți toți una, între orice împrejurări, căci atunci nici o putere din lumea aceasta nu vă va putea birui.

Pacea cu noi înșine se dobândește prin stăpânirea deplină a sufletului asupra trupului, prin biruința de fiecare clipă a duhului asupra cărnii și a pornirilor ei, dar mai ales prin sălășluirea cu prisosință în noi, ca 'ntr'un vas curat, a tuturor darurilor lui Dumnezeu. Dulceața păcii cu voi înși-vă o veți putea gusta, dacă vă veți sili să faceți, cu ajutorul harului dumnezeesc, din trupul și din sufletul vostru o biserică vie a lui Dumnezeu, dacă toate cele ce veți gândi, veți vorbi și veți făptui vor ieși nu din adâncurile ființei voastre omenești, ci din Duhul lui Hristos, care trebuie să locuiască în voi.

Propaganda antistilistă. Dl ministru V. Iamandi, a convocat la minister pe toți preoții misionari angajați să combată rătăcirea stilistă, hotărând să se organizeze o serie de conferințe religioase în Moldova de sus și Basarabia. Alături de ei se va face apel și la profesorii Facultăților de Teologie precum și la cei de religie din celelalte grade de învățământ, spre a-și da contribuția lor la această mare acțiune bisericească și națională. O singură observație: mișcarea trebuie să se facă sub conducerea și controlul Bisericii, nu cumva să devieze de pe drumul cel bun.

Din pastoralele arhierilor nostri.

I. P. S. Mitropolit Nicolae Bălan:

Pe toate paginile evangheliei acest lucru este scris: Hristos-Domnul pentru voi a sărăcit! O, de-ar fi scris tot așa în fiecare inimă creștinească! În rândul întâi aș dori să fie scris în inimile celor săraci, ale celor împovărați și năpăstuiți de lipsuri. Ei cei dintâi să știe că Acela, întru slava căruia se trag astăzi toate clopotele, se aprind toate făclile, se cântă în toate bisericile cântări de laudă — s'a născut, a crescut, a trăit și a murit ca un sărac. În inimile lor aș vrea să se aprindă în aceste zile de sărbătoare și să rămână aprins în toate zilele vieții lor, ca o lumină vie, gândul acesta: „Celce s'a născut în peștera din Vifleem este prietenul nostru, este fratele nostru. Pe cărarea noastră spinoasă a trecut în viața sa, soarta noastră a îndurat-o și lupta noastră a purtat-o!“ Și numai acest gând, sunt sigur, le-ar alunga ori le-ar slăbi măcar amărăciunea, invidia, ura și desnădejdea, iar în locul acestora li s'ar sălășlui în inimi curaj nou, dorințe curate și puteri de viață proaspete și bune. Astfel ceice trăiesc în sărăcie ar găsi chiar din situațiunea lor grea o înțelegere mai profundă pentru Hristos-Domnul, o alipire mai caldă față de El și în chipul acesta și-ar aduce viața lor săracă în legătură cu tot ce este mai înalt și mai sfânt pe acest pământ, toată munca și truda și suferința lor ar închina-o cu drag ființelor cari, prin Hristos, înalță și sfințesc și cea mai smerită viață de om.

Dar aș dori foarte mult ca și în

inimile celor bogați în averi trecătoare ale lumii, să fie adânc întipărit cuvântul: Hristos pentru voi a sărăcit! Să mulțumească lui Dumnezeu că li-a hărăzit o soartă mai milostivă pe pământ, dar să nu uite nici o clipă, că Celce singur e în stare să le umple și viața lor cu bogăția cea netrecătoare și să li-o lumineze cu lumina veșniciei, Acela a trăit în lumea celor săraci. Și de câteori vor întâlni în calea lor lipsa și suferința, de câteori vor ceți de pe fețele semenilor lor desnădăjduita grijă a zilei de astăzi și de mâine, de câteori întrebările grele ale mizeriei omenești se vor ridica în fața lor, totdeauna să-și iee ca îndreptar al gândurilor și hotărârilor lor pilda Celui ce din bogăția și strălucirea Sa cerească s'a coborât în vârtejul vieții celei apăsate de povara sărăciei.

Bogăția în sine nu este păcat, pe cum nici sărăcie în sine nu este virtute. Dar Mântuitorul nostru a arătat primejdiile și ispitele bogăției, când a rostit vorba, că mai lesne va trece cămila prin urechile acului decât bogatul în împărăția lui Dumnezeu. Cu toate acestea Mântuitorul n'a cerut celor cu averi să se lapede de ele, dacă voesc să-i urmeze Lui. A cerut însă bogaților să facă o astfel de întrebuintare de averea lor, pe care-o chivernisesc ca ispravnici ai lui Dumnezeu, ca ea să nu fie o piedecă, ci mai vărtos să fie un mijloc de răspândire a împărăției lui Dumnezeu; să nu fie o unealtă în mâna bogaților pentru a apăsa, a năpăstui cu nedreptăți și a robi sub jug greu pe semenii lor, ci să fie o părghie pentru a le ușura celor să-

Încrестări frumoase.

Pe cât de vast ni se înfățișează câmpul de activitate în viața pastorală, tot pe atât de bogate în număr ne sunt și mijloacele ce putem folosi întru atingerea scopurilor noastre, natural condiționat de spiritul de inițiativă și tactică pastorală. Între aceste multiple posibilități de colaborare, vom aminti în primul rând: *reuniunile de femei.*

Aceste asociații ce încep a-și afirma prezența lor prin frumoasele realizări ce înscriu zilnic în activitatea lor; sunt o pârgie puternică între a împodobi bisericile și între a contribui la opere cu caracter samaritan. Preoțimea din tractul *Bistrița* înțelege să-și însușiască aceste principii sănătoase și să le traducă și în fapte.

Astfel am avut ocazia fericită de-a vedea într'un interval de timp relativ scurt, înființarea în trei parohii, a unor fel de reuniuni. Nu voi să retac și aceea că, în altele multe, există deja atari organizații. În ziua de 15 August c., s'a făcut sfințirea drapelului Reuniunii femeilor ort. române „Fecioara Maria” din Rusul-Bârgăului; în 11 Octombrie c., același act în parohia Chintelnic iar în 14 Octombrie c., tot asemenea în parohia Josenii-Bârgăului. Pretutindeni ser-

bările s'au desfășurat într'un cadru solemn, în asistența multor preoți, mireni intelectuali și popor mult și într'un elan de bucurie.

Amintind prezența preoților și mirenilor la aceste serbări ca: dnii Dr. A. Buzdug, At. Bejan, senator, Dr. Tudor Dan, avocat, Dr. I. Scridon, medic, Dr. G. Pavel, medic, și alții, nu pot să nu pomenesc și despre prezența dnei Valeria A. Bejan, care în calitate de prezidentă a Societății femeilor ort. rom. din Bistrița a binevoit să accepte de a fi nașa steagurilor sfințite cu ocaziile amintite. Prezența dsale, cuvântările instructive și înălțătoare ținute în fiecare caz — a căror impresie va fi multă vreme vie în sufletele credincioșilor, cum și jertfa materială făcută, toate o înșiră între membrele cele mai active ale Bisericii noastre ortodoxe.

Noi preoți acestor parohii, ne simțim plăcut îndatorați de-a aduce și pe această cale sincerile noastre mulțumiri tuturor celor ce au contribuit cu prezența lor și obolul oferit cu dragoste în folosul Reuniunilor noastre — nașa și mireni — și-i asigurăm că, făcând astfel de fronturi comune în jurul Bisericii noastre, conlucrăm la fericirea neamului nostru în întreg complexul lui. pr. t. c.

Testamentul unui binefăcător.

În toamna trecută s'au împlinit douăzeci și cinci de ani, de când s'a stins din viață preotul *Eftimie Frăsilă* din parohia Lătoreni. Și la acest sfert de veac socotesc că este bine să ne oprim puțin, privind îndărăt acea figură modestă, a unui slujitor de altar, ce se șterge după cum anii trec, chiar și din memoria acelora, ce l-au cunoscut mai bine.

Eftimie Frăsilă face parte din acea generație de preoți, cari au simțit îndeajuns loviturile, ce le deslănțuiau conducătorii din fosta monarhie pentru umilirea preoților ortodocși din Ardeal.

Cunoștințe multe nu a putut avea, doar cele strict necesare pentru a-și putea îndeplini serviciul de păstor sufletesc; căci cu mijloace materiale modeste nici azi nu se poate face carte multă; dar în trecut când erau anumite dispoziții, de altfel foarte riguroase, pentru ca băeți de plugari români să învețe cât mai puțină carte!

Dupăce păstorește satul său natal până în toamna anului 1909, *Eftimie Frăsilă* simțind că puterile îi slăbesc și că sfârșitul se apropie, chiamă la sine câțiva fruntași și autoritățile comunale, cărora le împărtășește dorința sa ultimă. Actul ce se face cu această ocazie se numește „testament” și cuprinde dispozițiuni ce merită să fie cunoscute și de alții. *Bisericii ortodoxe din Lătoreni îi lasă averea sa aproape în întregime, cu condiția ca timp de zece ani, după încetarea sa din viață bunurile să fie date în arândă, iar din venitul realizat să se creieze un fond, care să-i poarte numele său.*

Scopul acestui fond este următorul: „Se va da o bursă unui elev merituos de religie ortodoxă, care doarește să facă studii temeinice” și întrucât un asemenea elev din satul său nu s'ar ridica, ajutorul să fie dat — când Consistorul va crede de

bine — unui elev ortodox din altă localitate.

Conform pct. 8 din testament, după expirarea celor 10 ani de arândă, averea sa imobilă trece jumătate în folosința bisericii ortodoxe din Lătoreni, iar jumătate pentru preotul ce va servi la această biserică, cu acea bine hotărâtă dorință ca venitul acesta să nu fie socotit între venitele preoțești sau la întregirea salariului.

Socotesc că sunt suficiente aceste spicuri dintr'un testament, ce oglindește însușirile nobile și dragostea acestui păstor față de biserică și neamului său.

Vremile tulburi și prigoanele înțepite împotriva bisericii și preoților ortodocși din timpul său, *Eftimie Frăsilă* le-a prevăzut că vor mai dăinui și în viitor și de aceea crezând că va ajuta măcar în parte situația de plâns în care se afla biserică și slujitorul ei, luase dispozițiile cuprinse în testamentul său.

Întocmai ca metalele nobile ce se extrag dela adâncimi mari și se află în localități rare, tot așa și sufletele generoase strălucesc adeseori în localități necunoscute. Lumea preocupată de griji mărunte, nu se interesează de viața unor asemenea binefăcători și de aceea este foarte explicabil, că numele multora rămâne necunoscut, iar pe mormintele lor buruienile cresc nestânjenite de nimeni.

Eftimie Frăsilă rămâne pildă de modestie, cumpătare și jertfă pentru o cauză sfântă.

Pr. CORNELIU GOG

„Omul face multe planuri în inima lui, dar hotărârea Domnului aceea se împlinește.” Proverbe 19, 21.

„Oricine pune mâna pe plug și se uită înapoi nu este destoinic pentru împărăția lui Dumnezeu.” Luca 9, 62.

INFORMAȚIUNI

REDAȚIONALE. Trimitem cele mai bune doriri de anul nou, cu împlinirea nădejilor drepte și curate, tuturor cititorilor, colaboratorilor și prietenilor noștri.

Crăciunul în Cluj. Anul acesta praznicul nașterii Domnului s'a desfășurat în cadre impresionante. Fulgii de zăpadă ce cădeau vioi din văzduhuri, așterneau cel dintâi covor alb al iernii, peste care mulțimea credincioșilor trecea grăbită spre Catedrala măreață. Fruntașii vieții noastre publice și reprezentanții autorităților erau toți de față, spre a se închina în fața altarului, unde se săvârșea sfânta Liturghie de către noul Episcop P. S. Nicolae Colan, înconjurat de un mare sobor de preoți. Corul mixt de sub conducerea dlui A. Bena a dat răspunsurile pline de armonie cerească, sporită prin vraja minunatelor noastre colinde populare. A venit în urmă cuvântarea P. S. Episcop Nicolae, care prin grai de Biblie și avânt cuceritor, ne-a tâlcuit minunea din Vifleem, în rostul ei mântuitor pentru noi toți.

Printr'o inspirație fericită, P. S. Episcop Nicolae, a ținut să meargă a doua zi la biserică veche, iar a treia zi la Biserica nouă din Calea Regele Ferdinand, slujind sf. Liturghie, predicând însuflețit și împărțind anafora celor de față. Astfel pentru întâia oară toți credincioșii ortodocși ai Clujului au avut bucuria de a vedea de sărbători în mijlocul lor pe arhierul bun și luminat.

Suveranul și săracii. M. Sa Regele Carol II-lea a dăruit din caseta proprie pentru ajutorarea săracilor de sfințele sărbători suma importantă de 1 milion 388.819 Lei. Aceste ajutoare au fost distribuite în parte direct prin Casa M. Sale, sau prin Episcopii, Primării și Ministerul Cultelor. Pentru săracii din Cluj s'au destinat 30,000 Lei.

Fapta de înalt creștinism a Suveranului a lăsat o profundă impresie în toată țara.

Sub conducere nouă. Ni se anunță și din Oradea, că „Legea românească”, organul oficial al eparhiei, a trecut din mâinile p. I. Evuțianu, consilier episcopesc, sub conducerea P. C. ic. st. Dr. Ștefan Munteanu, rectorul Academiei Teologice. Facem cele mai bune urări frățești noului director, încredințați că revista va merge pe drumurile de lumină, ce i le-a croit neuitatul ctitor Roman Ciorogariu, cel mai desăvârșit Episcop-ziarist pe cari i-a dat neamului Biserica noastră.

Evreii trec la ortodoxie. Zilele trecute o delegație de fruntași evrei din Capitală s'a prezentat Î. P. S. Patriarh Miron anunțând că 200 inte-

lectuali evrei sunt gata să treacă la ortodoxie, împreună cu familiile lor. Ei cer însă să fie organizați într'o parohie separată cu preot ales din sânul lor. Li s'a răspuns, să facă cereri individuale, cum cere legea, cât despre preot el nu poate fi decât un român, și nicidecum un evreu convertit. Faptul a stârnit impresie în capitală, și el este discutat cu pasiune, sub raport creștin și național. Până la hotărârea definitivă problema trebuie examinată amănunțit sub toate aspectele ei.

Justiția și averile „catolice.”

De curând Curtea de Casație a judecat recursul episcopiei romano-catolice de Oradea-Satu Mare contra sentinței Tribunalului Sălaj, care dispunea, ca localul liceului catolic „regesc” din Șimleul-Silvaniei să fie trecut în Cartea Funduară de pe numele „Fondului gimnazial rom.-cat.” pe acela al Statului român.

Recursul a fost respins pe două motive. Întâi, că judecătorul de Carte Funduară este dator să rectifice din oficiu înscrisurile greșite — și acesta era cazul; al doilea că anumite averi prelinse catolice, puse de statul maghiar la dispoziția Bisericii catolice în scopuri școlare, sunt de drept averi publice, de cari Statul poate dispune liber potrivit cu trebuințele și interesele lui. E o jurisprudență capitală aceasta, menită să curme un mare echivoc juridic și să readucă în patrimoniul Statului român numeroase averi deținute abuziv și ilegal de Biserica romano-catolică.

Catolicii și comunismul. Aflăm că, după exemplul Episcopatului nostru din Mitropolia ardeleană, au întocmit o pastorală anticomunistă și Ierarhii uniți, pe care au adresat-o credincioșilor de sărbătorile Crăciunului. Deasemenea citim, că Episcopatul din Belgia a procedat la fel, îndemnând opinia publică să nu se lase prinsă de panică, ci să lupte pentru regimul libertății ordonate. Ne bucurăm, că inițiativa ortodoxiei ardelene a răspuns unui sentiment general al Bisericii creștine din lume.

Jertfele bisericii din Spania. Războiul civil din peninsula iberică ce bântuie cu furie, a dat prilej comuniștilor guvernamentali să deslănțuie cea mai sălbatecă teroare împotriva bisericii lui Hristos. După datele din izvor naționalist au fost uciși până acum 17.000 preoți și călugări, și au fost distruse peste 20.000 biserici și mănăstiri. Iată, crimele îngrozitoare ale celor fără Dumnezeu. E cu puțință oare să nu-i ajungă într'o zi pedeapsa Cerului pentru atâtea nelegiuiri?

— **Librăria Eparhială** din Cluj (Piața Cuza Vodă Nr. 6) fiind aprovizionată cu odoare bisericesti (cruci, candelă, odăjdii, prapori etc.) precum și cu toate cele necesare serviciului divin, — stă la dispoziția tuturor pentru efectuarea oricărei comenzi, mici sau mari, cari se execută prompt și cu îngrijire, pe lângă cele mai moderate prețuri.

BIBLIOGRAFIE

Dr. I. Lupaș și Al. Lapedatu: Anuarul Institutului de istorie națională vol. VI. pe anii 1931—1936. Cluj. Tip. Cartea Românească. 844 pagini.

Luptând cu greutate financiară din ce în ce mai mari, eminenții directori ai Institutului de istorie națională din Cluj, au reușit totuși să tipărească un nou volum masiv, vrednic de prestigiul celor precedente.

Se dau aici 5 studii istorice importante, eșite din condeiul dd. I. Lupaș, Al. Lapedatu, Al. Marcu, I. Moga și Ol. Boitoș; apoi o serie de mărunțișuri istorice sub titlul *Miscellanea*, și numeroase dări de seamă despre cărți istorice străine și române. Volumul se încheie cu necrologul regretaților V. Goldiș, I. Bianu, Gh. Vâslan, G. G. Mateescu și Matei Voileanu.

De notat, că din venitele „Fondului Patriarhul Miron” destinat studiilor de istorie bisericească națională, Institutul a acordat două premii, unul de 7000 Lei dsoarei M. Lupaș, altul de 3000 Lei dlui I. Sabău, pentru lucrările lor cu subiect dat: *Analiza critică a izvoarelor și literaturii istorice cu privire la Mitropolitul Sava Brancovici.*

Volumul acesta este o nouă probă despre munca istorică temeinică și migăloasă ce se face la Universitatea noastră. Ea este primită cu elogii și de savanții din Apus, cari mărturisesc că istoria Europei sud-estice nu poate fi scrisă, fără a consulta și materialul bogat și prețios din Anuarele dela Cluj.

Revue de Transylvanie. An. III. Nr. 1. Cluj, 1936. Directeur: S. Dragomir.

Cu acest număr excelența revistă a „Astrei”, destinată străinătății intră în al treilea an de existență. De astădată sumarul cuprinde studii interesante și documentate datorite dd. Sextil Pușcariu, G. Sofronie, R. Vuia, S. Dragomir, și Al. Doboși; apoi note politice și dări de seamă. Numărul este un adevărat volum de 157 pagini, pe hârtie elegantă și într'o execuție ireproșabilă. Prin fond și formă revista ne face foarte bune servicii peste hotare, unde abundă publicațiile revizioniste maghiare.

Societatea românească ar trebui să dea tot sprijinul acestei reviste, prin abonamente de încurajare. Costul anual 200 Lei. Administrația Str. Mico 40.

Dr. Orest Bucevski: „Despre numele confesiunilor creștine.” Cluj, Tipografia Eparhiei ort. rom. 1936, în 8° 16 p.

De sub teacurile tipografiei eparhiale, a apărut de curând un eseu al Păr. prof. Dr. Orest Bucevski, despre o problemă care în ultimul timp preocupă tot mai mult în special teologia simbolică. Împrejurările istorice au făcut ca creștinismul unitar la început să se împartă în mai multe confesiuni. Chiar dela început se făcea deosebire între creștinismul occidental și cel oriental, între „lumea geniului intelectual” și „lumea geniului practic” (N. Berdeaef). La 1054, prin marea schismă, diferența dintre biserica „răsăriteană” și cea „apuseană” devine și mai evidentă. Biserica noastră a fost numită „răsăriteană, orientală, anatolică.”

Germanii numesc biserica noastră „greco-catolică.” *Catholic* în senz

generic înseamnă universal. Biserica creștină universală la 1054 s'a împărțit în două, însă ambele părți și-au menținut universalitatea (una de răsărit și alta de apus). În Austria biserica noastră se numea greco-orientală. Azi se menține numirea de ortodoxă (drept credincioasă). Cu aceeași condiție și acelaș știl, tratează și numele „catholic” (papist) și protestant.

După broșurile „Păcatul strămoșesc.” *Psihologia ateismului*, „Intoleranța și toleranța Bisericii” noul studiu al Păr. prof. Dr. O. Bucevski, e o valoroasă contribuție la tinăra noastră literatură dogmatică. I. E. N.

Dr. Ioan Lupaș: „Ursprung und Entwicklung der bedeutendsten konfessionellen Minderheiten in Rumänien.” Jena und Leipzig, 1936, în 8°, 23 p.

Profesorul de filologie românească dela Universitatea din Berlin, dl Ernst Gamillscheg, a întemeiat o bibliotecă „Vom Leben und Wirken der Romanen” în care au apărut până în prezent și 12 broșuri referitoare la noi. Scrise de profesori universitari ca dd. N. Iorga, S. Pușcariu, S. Mehedinți, ele studiază diverse probleme ale culturii românești, sau legăturile culturale cu marea cultură germană. Broșura a 8-a e o conferință a dlui prof. Dr. Ioan Lupaș, ca unul dintre cei mai buni cunoscători ai cultelor din România, a vorbit despre „*Originea și dezvoltarea confesiunilor minoritate mai însemnate din România.*”

Domnia sa începe cu câteva amintiri cari îl leagă de Universitatea din Berlin, pe care a frecventat-o în 1904—5. Anunțând apoi subiectul conferinței, insistă asupra importanței deosebite a problemei confesionale în România. După statistica oficială din 1930, din 19,000.000 de locuitori 76% sunt de religie ortodoxă, iar restul aparține diverselor culte. Ortodoxismul nu e numai cultul majorității absolute, ci e cel mai vechiu. Catholicismul ca organizație bisericească apare doar din tendința catolicizantă a Regilor unguri, îndemnați la „misionarism de Papa. Argumentul cel mai elocvent e epistola Legatului papal din Ungaria, trimisă în 7 Decembrie 1279 Papei Nicolae al III, în care se spune că Episcopul Cumanilor n'are nici un credincios. (În 1234, chiar Papa Grigore al IX, scrie Regelui Bela IV, că în Episcopia Cumanilor, catolicii „populus unus facti cum Valachis.” Catholicismul a fost atacat în secolul al XVI de reformă, care și-a câștigat mulți aderenți și în Ardeal. Mai întâi s'a răspândit reforma lui Luther, (printre Sași și la început și printre Unguri, dar mai târziu Ungurii au adoptat calvinismul). La Geneva Calvin arsesse pe rug pe doctorul Mihail Servet, creatorul protestantismului anti-trinitar (unitarian) care încă s'a răspândit în Ardeal. Toate confesiunile protestante amintite, au încercat să convertească masele românești, dar încercările au fost zadarnice. Abia la începutul sec. XVIII, s'a reușit să se

facă dezbinare în biserica românească din Ardeal, dar nu de protestanți, ci de politica habsburgică a Vienei catolice.

După aceste relatări istorice, conferințiarul prezintă date statistice asupra numărului credincioșilor diverselor confesiuni, asupra Episcopiiilor și a școalelor confesionale.

Conferința documentată a dlui profesor Lupaș a fost desigur ascultată cu mult interes de publicul berlinez care avea ocazia să-și dea seama despre problema confesiunilor din România și mai ales asupra originii și a rolului istoric-național.

Tipărită în bune condițiuni tehnice, ea se impune ca un sigur izvor de informație științifică. I. E. N.

Consiliul eparhial ort. rom. Cluj.

Nr. 8244—1936.

Comunicat.

În vederea pregătirii noului buget pe anul 1937, care urmează să se facă în cursul lunii Ianuarie, îndrumăm oficiile parohiale și consiliile parohiale din eparhie, să prevadă la acest buget o sumă potrivită și pentru augmentarea bibliotecilor parohiale și anume parohiile de cl. I. cel puțin 800 Lei, cele de cl. II. cel puțin 500 Lei și cele de cl. III. cel puțin 300 Lei.

Cluj, la 22 Decembrie 1936.

Consiliul eparhial.

Nr. 7970—1936.

Comunicat.

Comunicăm spre știre și conformare următoarele:

„Extras din Sumarul Ședinței Sf. Sinod din ziua de 25 Noembrie 1936. Președinte Patriarh (ss) Miron. Secretar. (ss) † Veniamin.

1. Sfântul Sinod invită pe toți PP. SS. Chiriarhi, ca pentru orice parohie nouă, nebugetată, căreia urmează a-i da preot, să facă în prealabil cerere de aprobare la Sinodul Permanent cu toate momentele care reclamă o atare înființare. Fără aprobarea acestui for, nici un Chiriarh n'are voie a înființa parohii noi nebugetate și a sfinți preoți fie pe seama lor, fie ca ajutători pe lângă preotul bugetat, la parohiile existente.

Întrucât un Chiriarh n'ar observa această dispoziție și ar sfinți preoți nebugetați fără aprobarea Sinodului Permanent, își va atrage asupra sancționarea Sfântului Sinod.

2. Sf. Sinod invită pe toți PP. SS. Chiriarhi să înainteze de urgență biroului său un tablou în care să arate toți preoții hirotoniți fără buget până acum în eparhia respectivă, data hirotoniei, locurile pentru care au fost hirotoniți, motivele care au dus la această hirotonie și situația lor în prezent.

3. Sinodul Permanent va examina acest tablou și cazurile de hirotonii justificate de necesități reale, le va recomanda pentru parohiile viitoare bugetare, rămase vacante prin deces sau pensionare, precum și în

locurile pe care le va lua Onor. Minister de Culte în bugetul Statului. Celelalte cazuri de hirotonii insuficient justificate, vor rămâne în situația actuală.

4. Biroul Sf. Sinod va interveni la Onor. Minister de Culte spre a lua anual în bugetul Cultelor, fondurile necesare la înființarea a cel puțin 100 parohii noi, pentru toată Biserica ortodoxă.

5. Se va interveni la Onor. Guvern, ca să treacă seminariile teologice în conducerea Bisericii; iar pentru Facultățile de teologie să se găsească calea pentru o legătură mai strânsă cu Biserica.”

Cluj, la 23 Decembrie 1936.

Consiliul eparhial.

Nr. 8187—1936.

Comunicat.

În urma cererii așezămintelor românești dela Ierusalim în bugetul Bisericii noastre ortodoxe au fost înscrise două posturi de slujitori la aceste altare românești din Palestina: un post de preot, salarizat cu 7700 Lei și un post de cântăreț, salarizat cu 4500 Lei.

Urmând să fie numite în locurile vacante persoane care prin cultura și prin activitatea lor să poată reprezenta cu demnitate interesele românești acolo, aducem aceasta la cunoștința preoților noștri cu îndrumarea ca ceice doresc și se simt capabili să ocupe aceste posturi, să-și înainteze concursul cu documentele necesare la Episcopia noastră, care le va transpune locului în drept, până la 1 Februarie 1937.

Având în vedere situația locală, să preferă preoți licențiați în teologie, cunoscători ai uneia din limbile moderne, franceza sau engleza și care să nu aibă greutate familiare.

Cluj, la 28 Decembrie 1936.

Consiliul eparhial.

Nr. 8274—1936.

Comunicat.

Pentru promovarea școlii și a bisericii românești din Săcuime, On. Minister al Instrucțiunii a hotărât să plaseze în acest ținut o sută de învățători cari să aibă și pregătire teologică și să poată face servicii și de preoți. În aceste posturi se vor numi licențiați în teologie, absolvenți ai Academiiilor teologice și eventual și seminariști.

Aducem aceasta la cunoștința absolvenților noștri, doritori să ocupe aceste posturi, cu îndrumarea să-și înainteze cererile On. Minister al Instrucțiunii, prin Consiliul nostru eparhial.

Cluj, la 29 Decembrie 1936.

Consiliul eparhial.

POSTA REDACȚIEI

Pr. G. C. în Gălpâla. Mulțumiri pentru bunele urări. Lista donatorilor se publică, comentarul e de prisos. Pentru cele două scrisori ne lipsește spațiul.

Pr. N. G. în Rohia. S'a primit; când vom avea coloanele disponibile.

Stud. I. Maloș. Se va publica; mai trimite și altele.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj